

BK

Juliusz Korsak (1953-1992)

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 7, 319-321

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

lonej” (Etnografia Polska 1959 t. II), „Ludowa sztuka kurpiowska a zagadnienie odrębności i żywotności regionu kultury” (Polska Sztuka Ludowa 1964 r. X), „Etapy odkrywania kultury kurpiowskiej” [w:] Adam Chętnik a współczesne badania kultury kurpiowskiej, Warszawa 1988, „Puszcza Biała jako region etnograficzny. Stan i potrzeby” [w:] Brok i Puszcza Biała, Ciechanów 1989. Napisała także artykuły wprowadzające i posłowania do takich prac jak: Adam Chętnik — „Życie puszczańskie Kurpiów”, Warszawa 1971, tegoż — „Jak Kurpie ze Szwedami wojowali”, Warszawa 1986, Z. Niedziałkowska — „Puszcza Zielona. Bory ostrołęckie”, Warszawa 1981, J. Ołędzki — „Sztuka Kurpiów”, Wrocław 1970, W. Paprocka — „Przemysł domowy, rzemiosło i chałupnictwo wsi kurpiowskiej Puszczy Zielonej”, Wrocław 1967, Podsumowanie przebiegu sesji [w:] Adam Chętnik — Kurp — Polak, Łomża 1987. Ponadto pod Jej kierunkiem powstało kilkanaście prac, w tym także doktorskich, dotyczących Kurpiowszczyzny.

Zmarła Profesor posiadała liczne odznaczenia i wyróżnienia, np. odznakę „Za zasługi dla województwa ostrołęckiego”, medal i nagrodę im. Zygmunta Glogera, medal i nagrodę im. Oskara Kolberga.

Spotkałem się wielokrotnie i przy różnych okazjach z prof. Anną Kutrzbą-Pojnarową. Zawsze wykazywała żywe zainteresowanie naszym regionem, szczególnie badaniami, cieszyła się z każdej inicjatywy badawczej zmierzającej do pogłębionego opisu dziejów ziemi nadnarwiańskiej. Wielka to szkoda, że zabrakło Pani Profesor, jednakże w sensie ciągłości badawczej jest ciągle obecna. Poprzez swoje prace wpisała się na stałe na listę wielce zasłużonych badaczy Kurpiowszczyzny. Z pewnością badacze tego regionu nieraz będą powracać do Jej dzieł i myśli. W jednym ze swoich szkiców napisała: „Kurpie były wielokrotnie odkrywane, opisywane w rozmaitych konwencjach i są jakby ciągle jeszcze nie do końca odkryte. Czekają na nowych dziejopisów”. To wskazanie stanowi testament Zmarłej dla ogółu badaczy Ziemi Kurpiowskiej, a przede wszystkim dla tych skupionych w Ostrołęckim Towarzystwie Naukowym im. A. Chętnika.

Stanisław Pajka

JULIUSZ KORSAK

(1953-1992)

W październiku ub r. nauka i kultura ostrołęcka poniosły ogromną stratę. Odszedł od nas znany i cieniony powszechnie pracownik i działacz kultury — Juliusz Korsak.

Urodził się 5 listopada 1953 r. w Rzeszowie, w rodzinie inteligenckiej. Do szkoły podstawowej a następnie liceum ogólnokształcącego uczęszczał w Świdniku, koło Lublina. W 1972 r. rozpoczął studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu War-

szawskiego, kierunek archeologia śródziemnomorska. Wiedzę teoretyczną na zajęciach uzupełniał i wzbogacał w miesiącach wakacyjnych, biorąc kilkakrotnie udział w archeologicznych badaniach terenowych, prowadzonych przez doc. J. Okulicza. Uczestniczył w pracach wykopaliskowych na terenie Mazowsza oraz Warmii i Mazur. W 1975 r. odbył praktykę zagraniczną w Wielkiej Brytanii jako członek archeologicznej ekspedycji brytyjskiej podczas badań terenowych prowadzonych w miejscowości Mucking koło Londynu.

Po ukończeniu w 1977 r. studiów i uzyskaniu tytułu magistra archeologii śródziemnomorskiej, nie mając możliwości pracy w swoim zawodzie, zatrudnił się w PKS (Przasnysz). Z chwilą zaistnienia takich możliwości, w kwietniu 1979 r. rozpoczął pracę w Muzeum Okręgowym w Ostrołęce jako kierownik Działu Archeologicznego. Dział ten organizował od podstaw, opracowywał nieliczne wówczas, przypadkowe zabytki, nawiązał kontakt z naukowcami z uniwersytetów w Warszawie i w Toruniu, i z tychże uczelni pozyskał (1980) zabytki pochodzące z badań prowadzonych na terenie woj. ostrołęckiego. Rozpoczął ponadto własne prace wykopaliskowe w Ożumiechu koło Przasnysza (1980 i następne sezony), w Lemanach koło Pniewa, współpracował z Mazowieckim Ośrodkiem Badań Naukowych w Warszawie podczas prac Ośrodka na grodzisku „Stare Miasto” w Ostrołęce.

Wynikiem prac organizacyjnych i naukowo-badawczych J. Korsaka stała się pierwsza ekspozycja archeologiczna w ostrołęckim muzeum, nosząca tytuł „Województwo ostrołęckie w pradziejach”, której był autorem i realizatorem. W Muzeum Okręgowym pracował do października 1982 r., by następnie przejść do Biura Badań i Dokumentacji Zabytków w Ostrołęce, jako dyrektor tej instytucji. Pracując w placówce ochrony zabytków nie porzucił swej wielkiej pasji — archeologii. Prowadził badania wykopaliskowe w Wojszach, corocznie badał i dokumentował nowe obszary w ramach ogólnopolskiej akcji „Archeologiczne zdjęcia Polski”.

Rozpoczął pisanie pracy doktorskiej dotyczącej terenów woj. ostrołęckiego, ukończył studium podyplomowe ochrony zabytków na Uniwersytecie im. M. Kopernika w Toruniu.

Z chwilą powstania Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego został jego członkiem wspierając działalność Towarzystwa tak w dziedzinie wydawniczej, jak też organizacji sesji naukowych, spotkań, odczytów. Służył Towarzystwu, w miarę posiadanych środków pomocą finansową, ale też merytoryczną i organizacyjną.

Obok pracy badawczej z dużym powodzeniem prowadził działalność popularyzatorską, zarówno zagadnień archeologicznych jak również różnych problemów szeroko pojętej ochrony zabytków. Organizował prelekcje, odczyty, wydawał katalogi, spotykał się z młodzieżą w szkołach, placówkach kultury, z członkami towarzystw regionalnych i specjalistycznych.

Od 1 sierpnia 1990 r. pełnił funkcję dyrektora Wydziału Infrastruktury Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Ostrołęce, zginął tragicznie 7 października 1992 r.

Pozostawił po sobie kilka prac, wśród których wymienić można: „Stanowiska archeologiczne z okresu wpływów rzymskich na terenie woj. ostrołęckiego”, Ostrołęka 1981, „Zabytki archeologiczne” [w:] Muzeum Okręgowe w Ostrołęce 1975-1985, Ostrołęka 1986, „Znaleziska monet na obszarze województwa ostrołęckiego” Ostro-

łęka 1987 (współautorstwo), „Wykorzystanie regionalnych źródeł archeologicznych w nauczaniu historii” [w:] Zeszyty Naukowe t. V 1991, s. 49-52.

Pozostawił po sobie również ideę i pierwsze prace przy utworzeniu Muzeum Archeologicznego w Sypniewie, założenia nowej ekspozycji archeologicznej w Muzeum Okręgowym, zaś głównie — pamięć, którą wszyscy pracownicy i działacze kultury winni Mu zachować.

BK

CZESŁAWA KONOPKÓWNA **(1925-1993)**

Czesława Konopkówna urodziła się 16 kwietnia 1925 r. we wsi Tatary, koło Kadzidla, jako najmłodsze dziecko Konstantego i Marianny Konopków. Szkołę podstawową ukończyła w Kadzidle. Lata wojny spędziła w rodzinnej wsi a pracę zawodową rozpoczęła w 1948 r. w przedszkolu w Tatarach. Z chwilą powstania spółdzielni cepeliowskiej „Kurpianka” w Kadzidle podjęła pracę w tej spółdzielni, gdzie przepracowała bez mała 30 lat. W „Kurpiance” sprawowała nadzór artystyczny nad wyrobami tego zakładu, zajmowała się też skupem od artystów ludowych wyrobów rękodzieła regionalnego.

W 1978 r. przeszła na rentę i przeprowadziła się do Ostrołęki, gdzie mieszkała do śmierci. Zmarła 12 maja 1993 r.

Należała do najwybitniejszych i najbardziej wszechstronnych artystek ludowych kurpiowskiej Puszczy Zielonej. Działalność artystyczną rozpoczęła jako mała dziewczynka. Od matki, sióstr i innych członków rodziny, uczyła się tkania, haftowania, wykonywania wyrobów szydełkowych, wycinanek jak też różnych przedmiotów plastyki obrzędowej: wypieków z ciasta, pisanek, palm i bukietów z bibuły, kierców, zabawek choinkowych i wielu innych. Wszystkie wyroby, oparte na tradycyjnym, rodzinnym wzornictwie, posiadały bardzo wysoki poziom artystyczny i znaczny indywidualizm twórczy.

Drogę artystyczną i uznanie w regionie, kraju i na świecie otworzył konkurs sztuki kurpiowskiej, zorganizowany w 1948 r. w Kadzidle (gdzie zajęła III miejsce) a następnie konkurs na wnętrze regionalne (1949 r.), gdzie bezapelacyjnie zajęła I miejsce. Urządzona na konkurs tradycyjna izba kurpiowska w rodzinnym domu przekształciła się samoistnie w małe muzeum regionalne, do którego zjeżdżały wycieczki z kraju i zagranicy. Artystka w kolejnych latach uczestniczyła w bardzo wielu konkursach i wystawach sztuki ludowej, zdobywając w tych konkursach zwykle jedną z głównych nagród. Oprócz przeglądów i wystaw własne umiejętności twórcze prezentowała na licznych targach i kiermaszach sztuki ludowej w kraju a także w różnych krajach Europy, Azji i Ameryki.

Jako jedyna dotychczas artystka kurpiowska miała wystawę indywidualną, która to wystawa była prezentowana w Warszawie, Krakowie i w Szwajcarii. W parze